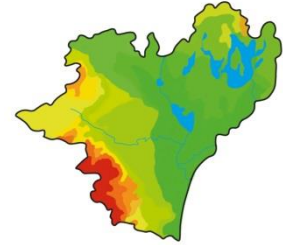

Grundvattenrådet för Kristianstadsslätten

GRUNDVATTENRÅDET FÖR
KRISTIANSTADSSLÄTTEN

Minnesanteckningar från mötet 24 februari 2016 på Rådhus Skåne, Kristianstad

Grundvattenrådets sekreterare Linda Wendrup hälsade alla välkomna och presenterade dagordningen. Till mötesordförande valdes Inger Hansson, Kristianstads kommun. Alla presenterade sig.

Linda Wendrup, Grundvattenrådet/Kristianstads kommun, redovisade arbetet med en ny sammanställning av vattenuttag från Kristianstadsslätten. Alla lovgivna bevattnings-, industriella- och kommunala uttag (782 stycken) har sammanställts och MIKE SHE-modellen har uppdaterats. Sammanfattningsvis uppgår de lovgivna uttagen på norra delen av slätten till 29,5 Mm³/år och på södra slätten 14,6 Mm³/år. Faktiska uttagsnivåer har uppskattas (där bevattningsuttagen har satts till 75% av lovgiven mängd och faktiska uttagsvärden eller medeluttag har angetts för industriella och kommunala uttag) och uppgår till 21,5 Mm³ på norra slätten och 13,9 Mm³ på södra. Nya vattenbalansberäkningar har gjorts med MIKE SHE och visar att vid faktiska uttagsnivåer är nyttjandegraden för hela kritberggrunden på norra slätten 91% och för södra slätten 55%. Vidare presenterades kartor över in- och utströmningsområden på slätten utifrån dessa nya modellberäkningar.

Fråga: Hur lång tid tar det för vattnet att rinna ner från ytan till glaukonitsanden?

Svar: Det varierar över slätten. I Yngsjöområdet kan vattnet vara flera tusen år gammalt medan det på större delen av slätten antagligen ligger i storleksordningen 50-100 år.

Det diskuterades om man kan använda propumpningsresultat och nivåmätningar för att jämföra med modellresultaten och på så sätt få fram en osäkerhetsanalys. Linda informerade om hur alla propumpningar som vi eller DHI har fått uppgifter från har lagts in för att verifiera modellen. Stämmer inte modellresultatet med propumpningarna ändras modellen efter verkligheten, så den uppdateras kontinuerligt.

Vidare diskuterades om det finns funderingar på att åldersdatera vattnet i de kommunala vattentäkterna med olika metoder (inte för tillfället men det är en intressant möjlighet).

Dessutom diskuterades vilken typ av åtgärder för att skydda vattnet som vidtas vid vägbyggen som nya E22, hur stora vattenförlusterna är i de kommunala näten (antagligen som riksgenomsnittet vilket motsvarar ungefär 5% av den totalt uttagna vattenmängden på norra slätten och 2% på södra slätten) samt hur uttag ur Råbelövssjön och andra sjöar påverkar grundvattnet (eftersom strömningen framför allt är riktad från grundvattnet till sjöarna är det snarare så att sjöarna får mindre vatten vid ökade grundvattenuttag, även om det framför allt är mindre vattendrag som drabbas hårdast).

Fråga: Hur oroliga ska vi vara?

Svar: Det är svårt att säga, men resultaten belyser vikten av att skydda vattnet mot föroreningar. Faran är inte att vattnet tar slut utan att sårbarheten ökar och vattnet blir förorenat.

Michael Dahlman, Kristianstads kommun, berättade om kommunens arbete med att söka nya vattendomar i Kristianstad och Åhus. I Kristianstad kommer brunnarna i centrum att stänga för dricksvattenproduktion och ett nytt brunnsområde väster om högskolan att tas i bruk, samtidigt som Färlövs vattenverk läggs ner. Vilken slutgiltig vattenmängd ansökan kommer att gälla är ännu inte fastställt, men för närvarande är arbetet inriktat på en ökning från 6,4 till 8 Mm³/år. För närvarande pågår geotekniska undersökningar av leran på Näsby. I Åhus sker ett samarbete med The Absolut Company om lagligförklaring av kommunens brunnar vid Vannebergavägen och Absolut och kommunens nya brunnar vid Tälletleden. Föreslagen årsmängd är 1,64 Mm³/år för kommunen och 0,2 Mm³/år för Absolut. Provpumpning och efterföljande modellering har dock visat att det kan finnas risk för saltvatteninträngning vid kusten och detta undersöks vidare med hjälp av modellering i FEFLOW.

En diskussion följde om kommunens export av vatten till Östra Göinge och kommungränser kontra regionala perspektiv. Dessutom diskuterades hur detta kan påverka redan lagakraftvunna domar i området och huruvida dricksvattenintresset går före andra intressen. Frågan om huruvida man skulle kunna utnyttja regnvatten och ytvatten till såväl kommunal vattenförsörjning och bevattning lyftes.

Fråga: Hur stort blir influensområdet för Åhusuttagen?

Svar: Det blir ett stort influensområde som sträcker sig upp emot Fjälkinge och in mot Kristianstad.

Fråga: Kan den framtida höjningen av havsnivåerna också påverka inläckaget av saltvatten?

Svar: Vi ser inte att det har en stor betydelse i detta sammanhang, risken är snarare att saltvatten stiger in i Helge å vilket leder till att de som använder detta vatten till bevattning tvingas gå över till grundvatten.

Anna-Karin Ramussen, Länsstyrelsen Skåne, informerade om det projekt som Länsstyrelsen, NSVA (Nordvästra Skånes vatten och avlopp), VA Syd, Sydvatten, och Kristianstads kommun haft kring att se på hur en regional vattenförsörjningsplan för Skåne bör se ut och hur man kan värdera grundvattenresurser ur ett regionalt perspektiv för att säkra Skånes framtida vattenförsörjning. Den 2/6 hålls ett seminarium som framför allt riktar sig till politiker där resultaten presenteras. Tanken är att i framtiden ska alla aktörer kunna vara med i en grupp där frågorna kan diskuteras vidare (inte begränsat till Skåne utan hela Sydsverige). Vidare presenterades hur ett projekt inletts för att undersöka hur grundvattenberoende ekosystem påverkas av grundvattenavsänkningar på djupet, och att årets miljöövervakning blir en uppdatering av projektet "Grundvattenkvalitet i Skåne län" från 2012 där provtagning bland an-

nat visade att det fanns bekämpningsmedelsrester i en tredjedel av alla kommunala vattentäkter i Skåne.

Riskerna kring stor infrastruktur kontra vinsterna med ökad redundans där många system kopplas samman för ökad säkerhet diskuterades. Även hur man går ifrån det gamla tänket att ha reservvattentäkter till att det är bättre att koppla ihop systemen. Vidare diskuterades hur mycket vatten man kan få från Bolmen (där man vid maxuttag för närvarande utnyttjar ungefär 50% av lovgiven uttagsmängd) och hur mycket Ringsjön kan bidra med.

Mattias Gustafsson, SGU presenterade SGUs arbete med att göra en nationell värdering av grundvattenresurser. Många olika parametrar har lagts in i en modell och kan viktas mot varandra på olika vis för att på så vis få fram en sammanfattande (icke monetär) värdering av Sveriges grundvattenresurser. Sammanfattningsvis kan man se att på nationell basis finns det många grundvattenresurser i södra Sverige (bland annat Kristianstadsslätten) som värderas högt. Slutsatserna är dock att den inte fungerar fullt ut och att det finns lite för stora osäkerheter för att den ska kunna släppas för allmänt användande. För nuvarande blir det ingen karttjänst men det finns möjligheter att utveckla den och använda i olika syften (till exempel för att värdera resurserna ur bevattningssynpunkt eller liknande).

Diskussioner kring noggrannheten i de olika skikten i modellen och generellt kring kartmaterial.

Övriga frågor som avhandlades:

- Strategier kring vattenanvändning i Tyskland: kan man använda renat avloppsvatten för att öka grundvattenbildningen?
- Finns det borrar som tidigare användes av brännerierna som står öppna kvar trots att de inte används? Dessa utgör i sådana fall en föroreningsrisk och bör inventeras?
- Finns det möjligheter att använda ytvatten till bevattning i högre grad? Bevattning av bladgrönsaker med ytvatten utgör en uppenbar risk (för bakteriepåverkan osv) men kan man spola rent ledningar där man kört ytvatten (för bevattning av till exempel industripotatis) för att sedan använda grundvatten? LRF vill ta en diskussion med SLU om att detta bör vara möjligt. Dock verkar det inte vara helt enkelt och studier pågår vid SLU som visar att det är svårt att spola rent ledningarna så att man inte riskerar bakteriepåverkan.
- Hur förhåller man sig till nybyggnad av stora industriområden med hårdgjorda ytor där nederbördsvatten rinner av i dagvattensystemet i stället för att infiltreras? VA-avdelningen svarade att C4 Teknik arbetar aktivt med att öka infiltrationen i samhället och att frågan om hållbart utnyttjande av vattenresurser är något som alla aktörer måste arbeta med, inte enbart kommunen.
- Vikten av att satsa på utbildning, som till exempel Köpinge-Vrams vattenförening.

- Tidsbegränsningen av vattendomar för bevattningsuttag. Kan man lita på att de inte kommer omprövas innan tiden gått ut? Länsstyrelsen svarar att för att en omprövning ska ske måste något tämligen speciellt till, till exempel att det visar sig att vattenbalansberäkningen i ansökan var helt felaktig och att uttagen lett till stora skador eller liknande. Detta gäller dock för alla uttag, även industriuttag och kommunala. Bakgrunden till att domar nu tidsbegränsas är i grunden en klimatfråga – kanske kommer klimatförändringarna leda till att förutsättningarna för vattenuttag förändras så mycket att tillstånden måste förändras i framtiden.
- Fråga: Får kommunen sälja hur mycket vatten som helst till vem som helst?
 - Svaren blev att det inte finns några lagar som reglerar detta och att teoretiskt så skulle man kunna det om vatten finns. Ljungby kommun till exempel försörjer ju 10% av Sverige med vatten.
- Påstående: Mätningar av grundvattennivåer i till exempel Fjälkinge visar att den avsänkning som sker på sommaren kompenseras av återhämtningen på vintern och att det inte syns några tecken på långsiktig avsänkning av grundvattenytan.
 - Svar: Faran ligger inte i att vattnet tar slut eller att nivåerna sänks – ju mer vatten vi tar ut desto mer fylls det på uppifrån. Faran ligger i att med en ökad påfyllnad så ökar också inströmningsområdena och styrkan på inströmningen vilket innebär att större områden av slätten blir mer sårbara och risken för att föroreningar ska tränga ner från markytan blir större. I Fjälkinge har kommunen bland annat sett stigande nitrathalter.

Slutligen

Linda Wendrup presenterade en tanke om att anordna en utflykt för grundvattenrådet i slutet av maj/början av juni. Tanken är att försöka åka till Danmark för att höra mer om deras arbete med grundvattenförvaltning och hållbara uttagsnivåer, till exempel genom att träffa GEUS (Danmark och Grönlands geologiska undersökning), Köpenhamns vatten och DHI. Generellt ansågs detta vara en bra idé och vi siktar på det och undersöker saken vidare.

Inger Hansson avslutade mötet.

Antecknade gjorde Linda Wendrup och Michael Dahlman.

Deltagarlista

1. Roland Sandelin - Helgeåns vattenråd
2. Anna-Karin Rasmusson - Länsstyrelsen Skåne
3. Mattias Gustafsson - SGU
4. Linda Wendrup – C4 Teknik, Kristianstads kommun
5. Michael Dahlman - C4 Teknik, Kristianstads kommun
6. Jonas Dahl – Biosfärskontoret, Kristianstads kommun
7. Emilia Larsson – Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, Kristianstads kommun
8. Öjvind Hatt – Bromölla kommun
9. Malin Åberg - C4 Teknik, Kristianstads kommun
10. Marcus Hansson – The Absolut Company
11. Martin Ekvy Hansen - Malmberg Borrning
12. Barbro Ahlner - Naturskyddsföreningen
13. Anders Pålsson – Räddningstjänsten, Kristianstads kommun
14. Dick Stafström - The Absolut Company
15. Arne Wannebro
16. Catarina Welin – Bromölla kommun
17. Jan Göransson – Köpinge Vrams vattenförening
18. Matilda Johansson - Skåne Blekinge Vattentjänst AB
19. Ove Gustafsson – GeoScania
20. Carl Andersson
21. Lina Rosenstråle - Östra Göinge kommun
22. Lennart Nilsson - LRF kommungrupp Kristianstad
23. Ingvar Svensson – Åhus Grönt
24. Hans Persson – LRF kommungrupp Kristianstad
25. Inger Hansson – C4 Teknik, Kristianstads kommun